

Procés de participació per la construcció del Pacte de Barcelona per a la Salvaguarda dels drets humans a la ciutat

Sessió1: Mecanismes de garantia i promoció de drets

Ajuntament de Barcelona

Informe de resultats

3 de maig de 2024

Índex

1- Presentació	3
2- Organització de la trobada	4
3- Síntesi de resultats	5
3.1 Mecanismes de garantia i restauració	5
3.2 Avaluació i seguiment	10
3.3 Cultura ciutadana de defensa de drets	15
3.4 Responsabilitat social corporativa	20

1- Presentació

L'Ajuntament de Barcelona inicia un procés de construcció col·lectiva d'un gran Pacte de ciutat per a la salvaguarda dels drets humans a Barcelona, un projecte que busca arribar a nous acords entre tots els sectors de la ciutat per afrontar els seus grans reptes sense deixar ningú enrere.

Les transformacions econòmiques, socials i ambientals que ha viscut la nostra ciutat els darrers anys requereixen d'un exercici de revisió del model de garantia de drets: quins drets s'estan perdent, quins nous drets haurien de ser reconeguts, quins deures comporten tots ells i quines són les obligacions que les administracions i governs haurien d'assegurar.

Un dels principals instruments dels quals disposa l'Ajuntament de Barcelona en aquest àmbit és la Carta de Drets i Deures de Barcelona, una Ordenança aprovada l'any 2010 amb l'objectiu de promoure un avenç en l'assoliment de drets i el compliment de deures per part de les persones que viuen a Barcelona. Després de 14 anys de vigència, l'Ajuntament de Barcelona impulsa ara un procés d'actualització del seu contingut, amb la voluntat d'adequar-lo a la nova realitat i les necessitats actuals de la ciutat i el món, preparant-nos pels propers quinze anys.

La renovació de la Carta anirà acompanyada del disseny i implementació d'un Pla d'acció de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, que es dissenyarà conjuntament amb la societat civil, i que servirà de guia per a les polítiques de drets humans que han d'implementar-se a la ciutat.

En el marc d'aquestes accions, s'ha obert un procés de participació amb ciutadania i agents socials i econòmics per rebre aportacions i propostes de canvi, esmena o incorporació de nous elements a l'actual Carta, i que serveixin també de guia per al futur Pla.

El passat 3 de maig va tenir lloc a Torre Jussana una trobada monogràfica amb agents socials per debatre entorn els Mecanismes de garantia i promoció de drets. Els resultats d'aquesta sessió es recullen a continuació.

2- Organització de la trobada

Els objectius de la trobada eren obrir un debat i reflexió amb agents i entitats convidades relacionades amb el Pacte de Barcelona per la salvaguarda dels drets humans a la ciutat i recollir aportacions entorn a quatre àmbits:

- Mecanismes de garantia i reparació
- Responsabilitat social corporativa
- Cultura ciutadana de defensa de drets
- Seguiment i avaluació

Per això es van organitzar 2 itineraris amb 2 taules temàtiques cadascun de manera que els i les participants podien escollir on volien participar. L'estructura va ser la següent:

- Benvinguda i presentació del procés a càrrec de Anabel Rodriguez cap del Departament de Drets Humans de l'Ajuntament de Barcelona
- Primera taula rodona
 - Mecanismes de garantia i reparació
 - Seguiment i avaluació
- Pausa-cafè
- Segona taula rodona
 - Cultura ciutadana i defensa de drets
 - Responsabilitat social corporativa
- Plenari per a la presentació de conclusions
- Tancament de la sessió

3- Síntesi de resultats

3.1 Mecanismes de garantia i reparació

La Taula es va iniciar amb unes ponències de context a càrrec de

- Manuel Mallo, responsable de serveis jurídics de l'Ajuntament de Barcelona
- M. Àngels Vila, directora de Serveis de Prevenció de l'Ajuntament
- Francesca Reyes, assessora del Síndic de greuges de Barcelona

Elements clau per a la reflexió apuntats a les ponències

- La carta de drets és una ordenança pública fet que per si mateix ja és un element de garantia formal.
- Existeixen, però, algunes limitacions que cal tenir en compte. Actualment està redactada en termes legals i segons el principi de vinculació negativa permet fer tot allò que no està prohibit.
- Està limitada a les competències locals. Tot i que recull drets que no són competència municipal no pot garantir l'exercici de drets que queden al marge de la competència local, però sí que els pot promoure.
- Existeixen àmbits competencials que no són estancs sinó que existeix concurrència competencial.
- Les ordenances han d'anar acompanyades de memòries econòmica, social i pressupostària. Per tant, el pressupost ha de preveure com es finançaran els mecanismes de garantia.
- Existeix una necessitat de realisme atès que conceptes com la justícia de proximitat no seran plenament efectius fins d'aquí uns anys.
- Els mecanismes de garantia poden tenir dificultats en les relacions entre privats.
- Actualment els mecanismes són genèrics per a tots els drets però potser aquesta forma no és la més efectiva i caldria una diferenciació ja que les competències són diverses.
- La carta actual és un bon punt de partida però està incompleta (manquen nous drets i nous àmbits).
- Normalment els drets es vinculen a persones, en canvi la Carta de Barcelona parla del dret a la ciutat, fet que es valora de manera positiva.
- Determinades conculcacions de drets no són individuals sinó col·lectives per la qual cosa la restauració també hauria de tenir una vessant comunitària.

Aportacions dels i les participants

- **Estructura de la Carta**

Estructurar i redactar la Carta de manera que es diferenciï de qui és la competència en cada àmbit de manera que els mecanismes de garantia siguin diferents i tinguin en compte les responsabilitats de les diferents administracions. Es poden mantenir els drets que no són competència municipal però amb obligacions diferenciades, o situant-los en un altre apartat com a principis rectors, etc.

- **Ampliació de l'àmbit competencial**

Atès que les competències locals són limitades es proposa que la ciutat de Barcelona reivindiqui una ampliació del marc competencial i la capacitat de desenvolupar política pública en un marc de garantia de drets. La ciutadania hauria de tenir el dret a una ciutat no especulativa.

- **Marc normatiu**

Actualitzar la Carta amb la nova regulació de la Llei L19/2020 (igualtat de tracte i no discriminació) i adreçar als mecanismes de garantia existents la normativa específica o d'altres administracions.

- **Difusió de la Carta**

Un dels primers mecanismes que cal posar en marxa és la pròpia difusió de la Carta, utilitzant nous canals i donant-li més visibilitat. L'ajuntament hauria de promoure accions de formació, sensibilització i difusió de la Carta i del Pla d'acció.

- **Mecanismes que permetin una fiscalització interna**

Cal habilitar mecanismes de garantia interns que es puguin activar quan és l'administració de l'ajuntament qui vulnera els drets de la ciutadania. Aquest mecanisme intern haurien de promoure una major fiscalització interna de l'actuació de l'ajuntament.

- **Paper de la digitalització en la garantia de drets**

Cal preveure i controlar quin és l'impacte de la digitalització en l'exercici dels drets. Cal garantir que la relació dels ciutadans amb l'administració no sigui només electrònica ja que hi ha barris amb un gran problema d'accés a la tecnologia i que queden exclosos d'aquesta digitalització.

- **Auditoria i indicadors**

Realitzar una auditoria externa anual sobre el compliment de la carta de drets i establir un seguiment basat en indicadors.

- **El paper de la Sindicatura de Greuges**

Reforçar el paper i la capacitat d'incidència de la Sindicatura de Greuges de manera que els seus dictàmens fossin més vinculants per l'ajuntament. Per exemple que les resolucions més col·lectives de la sindicatura es poguessin debatre en una comissió.

- **Mecanismes de coordinació interadministrativa**

Preveure mecanismes de coordinació interadministrativa en aquells àmbits competencials que són compartits entre diferents administracions.

- **Millorar la resposta institucional**

Millorar la resposta institucional de forma que aquesta sigui clara i comprensible. Actualment hi ha molts instruments però són impersonals i en ocasions hi ha mal tracte institucional. Per això calen més recursos humans i econòmics per tal de millorar aquesta resposta.

- **Mesures de responsabilitat**

Que la carta concreti quines són les mesures de responsabilitat derivada de l'incompliment de la carta.

- **Cossos de seguretat**

Impulsar mesures concretes adreçades al control de l'acció dels cossos de seguretat. Per exemple habilitar un mecanisme independent que monitoritzi la tasca dels cossos de seguretat o dissenyar uns formularis per quant els cossos de seguretat aturen i identifiquen una persona de manera que es garanteixi la no discriminació del control en les intervencions a l'espai públic. També es proposa reforçar la proximitat i la relació amb la Guardia urbana i que tingui una implicació més propera.

- **Col·legis professionals**

Incorporar els col·legis professionals com a nous agents de garantia de drets atès que molts dels col·legis professionals ja tenen codis ètics interns.

- **Entitats socials**

Potenciar la corresponsabilitat i preveure que les entitats socials puguin acompanyar i representar a les persones que veuen vulnerats el seus drets i per tant preveure finançament de les entitats per poder fer aquesta tasca de suport. Establir que la Carta fomenti la promoció, corresponsabilitats i coparticipació (convenis)

- **Incorporar les empreses a la Taula del SAVD**

La Taula d'entitats amb Servei d'Atenció a Víctimes de Discriminació (SAVD) ja fa defensa de drets. S'haurien d'incorporar empreses a aquest espai de treball.

- **Consell de promoció i defensa de Drets Humans**

Que la carta de drets o el Pla d'acció reculli la creació d'un Consell municipal de promoció i defensa de Drets Humans.

- **Taula de participació**

Promoure la intervenció de nous agents a través d'una Taula de participació o xarxa on participin entitats i agents socials

- **Eines de Mediació**

Promoure la mediació, la resolució alternatives de conflictes i les intermediacions. Promoure la mediació en conflictes on una de les parts és l'ajuntament, no només entre particulars i que l'ajuntament incorpori nous equips en mediació en defensa de drets. També caldria dotar a la ciutadania d'eines de mediació i resolució

- **Altres eines de resolució**

Escollir , assessorar i acompanyar ja forma part del procés de restauració. A banda es poden valorar nous serveis i instruments de solució alternativa de conflictes que vagin més enllà de la mediació com ara la conciliació, l'arbitratge o altres.

- **Mecanismes de Restauració**

Iniciar proactivament mecanismes restauratius. Cal dotar de recursos per fer-ho i incorporar mecanismes de restauració comunitària en aquells casos on hi ha una vulneració de drets a nivell col·lectiu o comunitari.

- **Justícia de proximitat**

Facilitar l'accés a la justícia de proximitat. Cal més conscienciació, visibilitat i més coneixement

3.2 Avaluació i seguiment

La Taula es va iniciar amb unes ponències de context a càrrec de

- Ana Belén Santos, directora adjunta del Màster en polítiques públiques i drets humans de la UNED, consultora sobre cooperació i drets humans
- María Sánchez, sòcia de KSNET, consultora experta en avaluació de polítiques públiques.
- Ramón Canal, director del Gabinet tècnic de programació de l'Ajuntament de Barcelona, i responsable de localització i seguiment de l'Agenda 2030.

Elements clau per a la reflexió apuntats a les ponències

- Vivim en un context de desil·lusió entorn els drets humans, ja que les cartes de drets humans han patit un descrèdit a través del context sociopolític que estem vivint.
- Per què és necessari avaluar?
 - Transparència: rendiment de comptes
 - Eficiència: saber què funciona i què no i rectificar
 - Qualitat democràtica: promoure la participació
 - Aprenentatge: permet redirigir polítiques
- Per tal d'avaluar és necessari fer un bon disseny partint de la teoria del canvi: fer una diagnosi, marcar objectius estratègics i operatius, definir quins recursos tenim i quines activitats farem i establir uns possibles resultats.
- Recomanacions per a un bon sistema d'avaluació:
 - Definició clara d'objectius
 - Participació de la comunitat en el disseny i l'avaluació
 - Utilització de diferents fonts de dades (qualitatives i quantitatives)
 - Revisions periòdiques i adaptatives
 - Transparència i comunicació de resultats
- A l'abordar els drets humans és important avaluar tant les estructures, com els processos i els resultats. L'avaluació dels resultats se centra en el grau de realització del dret i és més a llarg termini, donada la lentitud d'alguns dels canvis que es promouen. Per això, l'avaluació de processos permet fer un seguiment més a curt termini sobre si s'està fent allò que estava previst fer i si qui ho havia de fer ho està fent.
- Per tant, existeixen tres tipus d'indicadors:

- D'estructura: mecanismes institucionals
- De procés: esforç per garantir els drets a través d'accions polítiques
- De resultat: gaudi d'un dret per part d'un col·lectiu concret
- Mesurar els drets requereix una mirada entorn a la correlació que hi ha entre aquests i les normes que faciliten la seva aplicació efectiva, ja que el "dret" en sí mateix és un principi ètic o un valor. És necessari avaluar els drets entenent que existeixen gradacions, que no és una qüestió de tot o res, i que cal conèixer en quina mesura s'estan complint.
- Els indicadors de drets humans tenen diferents característiques:
 - Estan basats en les normes
 - Estan centrats en col·lectius vulnerables
 - Centrats a mesurar l'estructura, el procés i el resultat
- Cal tenir present que existeixen diferents reptes a l'hora d'avaluar la situació dels drets humans: les possibles contradiccions entre drets; la fiabilitat de les dades; o la dificultat d'interpretar indicadors.

Aportacions dels i les participants

- **Bona conceptualització prèvia**

Una tasca imprescindible prèvia a l'avaluació i seguiment és fer una bona conceptualització tant de la Carta com del Pla d'acció i dels instruments que se'n deriven. Aquesta conceptualització ha de tenir en compte:

- Quin és l'abast del pla: quins àmbits, programes i serveis inclou i com es prioritzen.
- Quins drets es recullen i qui és titular de drets i de deures en relació a aquests.
- Com conciliar els diferents drets i les possibles contradiccions i conflictes que hi pugui haver entre aquests.
- Qui és responsable dels diferents objectius establerts.
- Com gestionar la complexitat de processos interconnectats.

- **Definició d'objectius concrets i assolibles**

Per poder fer un bon seguiment i avaluació de l'acompliment d'allò establert a la Carta i al Pla d'acció és clau fer un important esforç previ per definir uns objectius: que siguin molt concrets i assolibles.

- **Disseny de polítiques públiques amb enfocament de drets humans**

De manera prèvia al seguiment i l'avaluació, és important que el propi disseny de les polítiques públiques, dels seus serveis, programes i accions, es faci ja amb enfocament de drets humans. Això vol dir anar passant d'unes polítiques que situen la persona com un subjecte passiu a un enfocament en el que la persona és un subjecte actiu i titular de drets.

- **Incorporar i visibilitzar la diversitat poblacional**

El seguiment i l'avaluació de la Carta i del Pla d'acció ha de tenir molt present la diversitat de la població, això vol dir la diversitat de perfils dels veïns i veïnes de Barcelona en funció de l'edat, el gènere, la situació socioeconòmica, l'origen, el territori on viu, etc. Aquest punt és fonamental doncs ja que si no es té aquesta mirada hi ha molts col·lectius i perfils que queden invisibilitzats i, per tant, no són tinguts en compte a nivell de drets. Això, per exemple, succeeix en l'accés a l'educació universitària, que en principi és universal però que a la pràctica hi ha col·lectius i persones amb menys oportunitats per accedir-hi que altres i, per tant, amb menys oportunitats d'exercir el seu dret bàsic a l'educació. Cal, per tant, tenir en compte aquesta diversitat, visibilitzar-la i tenir present que les situacions de vulnerabilitat i invisibilitat són dinàmiques i, per tant, evolucionen amb el pas del temps.

- **Sistema d'avaluació amb visió integral**

Donat que a vegades els mecanismes de seguiment i avaluació estan molts sectorialitzats, perquè les pròpies estratègies de defensa i promoció dels drets humans són sectorials, es proposa crear un sistema d'avaluació integral que superi aquesta fragmentació i tingui una mirada de conjunt sobre els drets humans.

- **Seleccionar i definir indicadors que permetin una bona avaluació amb mirada de drets humans**

Fer una avaluació i seguiment de la Carta i del Pla d'acció requereix seleccionar aquells indicadors que més s'ajusten a les nostres necessitats i, per tant, cal tenir en compte:

- Incorporar la perspectiva de gènere en la selecció i definició dels indicadors.
- Seleccionar el nivell de desagregació territorial (districte, barri...) que permeti un millor ajust a les situacions i especificitats de cada territori i àmbit, i que per tant, s'aterrin millor a la diversitat poblacional.
- Seleccionar indicadors que incorporin i tinguin en compte col·lectius i situacions invisibilitzades.

- Combinar indicadors de resultats, més vinculats a la Carta, amb indicadors de procés, més vinculats al Pla d'acció.
 - Homogeneïtzar les dades administratives disponibles.
 - Vetllar que l'ús de les informacions disponibles no vulnerin la normativa de protecció de dades personals.
 - Ser conscients dels biaixos que tenen alguns indicadors.
 - No tots els indicadors que es fan servir són adequats per fer el seguiment de l'acompliment d'allò fixat, donat que n'hi ha que aporten informació però aquesta no és rellevant per mesurar el grau d'acompliment.
 - Incorporar indicadors en positiu, que posin l'èmfasi en allò què s'ha avançat, que s'ha assolit.
- **Incorporar la població en el seguiment i l'avaluació**
Avaluar l'eficàcia de les estratègies, accions i serveis que es desenvolupen i fer-ho a partir de l'enfocament basat en drets humans i incorporant la visió i l'opinió de la població destinatària dels diferents serveis i estratègies. El dret a participar de la població s'ha de reflectir també en l'avaluació i seguiment de la Carta i el Pla d'acció. I ha de ser una participació en totes les fases, tant en la selecció i construcció dels indicadors, com en el seguiment i avaluació del desenvolupament de les diverses accions i programes. Per fer-ho, cal establir canals de participació sensibles a la diversitat de la població i que, per tant, tinguin en compte elements com les barreres idiomàtiques, la bretxa digital, les diferents edats, etc. Cal, a més, que aquests espais permetin la participació tant de la ciutadania no associada, com de l'associada en entitats formals i com la organitzada en grups i col·lectius informals. Per altra banda, cal tenir molt present tota la informació molt rellevant que pot generar la pròpia comunitat, com a agent, tant des de les entitats com des de col·lectius i grups informals.
- **Facilitar la tasca de les entitats en l'àmbit dels drets humans**
Cal oferir els recursos econòmics, l'autonomia i el reconeixement necessari a les entitats que treballen en la promoció dels drets humans, donat que moltes vegades no disposen ni dels recursos suficients ni de la força per fer visibles vulneracions de drets en, per exemple, l'àmbit judicial.
- **Instruments de difusió**
Donat que es percep un important desconeixement de la Carta de drets i deures de Barcelona, es proposa com a mesura imprescindible definir un pla de comunicació que doni a conèixer la nova Carta i el nou Pla d'acció. Per fer-ho és important posar el focus, per una banda, en com es comunica, per fer la

informació accessible i comprensible, i, per altra banda, a qui es comunica, i aquí cal evitar posar el focus només en canals institucionalitzats, com per exemple informar principalment a partir dels espais formals de participació, i apostar per una diversitat de canals, formals i informals, que permetin arribar a la diversitat poblacional.

- **Aprofitar els recursos ja existents**

És fonamental aprofitar tots aquells recursos de que ja es disposa a la ciutat i posar-los al servei del procés de seguiment i avaluació. Cal, per tant, conèixer i aprofitar aquells mecanismes de coordinació que ja existeixen, com per exemple el Circuit Barcelona contra les Violència masclista, o els espais estables de participació, com consells de ciutat, etc.

- **Analitzar les queixes rebudes a l'administració amb enfocament basat en drets humans**

Les queixes que reben els diferents serveis de l'administració poden ser analitzades, més enllà de l'enfocament de gestió i control de qualitat més habituals, amb un enfocament basat en drets humans, la qual cosa pot aportar informació rellevant sobre com estan funcionant aquests serveis des de la perspectiva dels drets humans.

3.3 Cultura ciutadana de defensa de drets

La Taula es va iniciar amb unes ponències de context a càrrec de

- Georgina Casas, Eix d'educació transformadora de Lafede.cat
- Ali Zennou, Fronteres invisibles
- Xavier López, Fundació solidaritat UB

Elements clau per a la reflexió apuntats a les ponències

- Context general no favorable a la cultura de drets. Es destaca que darrerament hi ha hagut una proliferació de discursos contraris a l'exercici i la garantia de drets i, especialment, de reconeixement de drets emergents.
- Poca efectivitat d'alguns mecanismes de sensibilització. Tot i que es fa un gran esforç en sensibilitzar sobre la cultura de drets es percep que alguns dels instruments utilitzats tenen poc impacte i no assoleixen la sensibilització de la població que es busca.
- Cercar aliances amb altres agents per promoure la cultura de drets. Hi ha diferents agents (administracions, entitats...) que treballen per la cultura de drets però que, sovint, ho fan una mica des de la seva "bombolla". Caldria buscar aliances amb altres agents per obrir el camp d'abast de tota la tasca que es fa. En aquest sentit, es posa com a exemple la importància de buscar sinergies amb el món de la cultura, cinema, música...
- Manca de cohesió entre la població autòctona i la població migrada que fa que es percebin dues comunitats diferents.

Aportacions dels i les participants

- **Foment dels valors democràtics per a la cultura de drets**

El foment de la defensa dels valors democràtics i de la participació és una via que ens apropa a la cultura de drets. En particular, és important posar en valor la riquesa de la diversitat, estimular l'afecció a allò públic i combatre la polarització social.

- **Combatre els discursos d'odi i contraris a la cultura de defensa de drets**

En un context en què proliferen discursos contraris a la cultura de defensa de drets és molt important fomentar contranarratives “pro-drets” que permetin combatre aquests discursos. Això és especialment important a les xarxes socials, que és un entorn on aquesta mena de discursos d'odi tenen molta penetració. També es proposa fomentar el llenguatge de les emocions, que és una estratègia per aconseguir un major impacte en la població i que, alhora, és l'estratègia utilitzada pels agents que promouen els discursos contraris als drets. Es tracta, per tant, d'utilitzar alguns dels recursos que utilitzen els discursos d'odi per contrarestar-los.

- **Accessibilitat i comprensibilitat de la informació relativa als drets**

Hi ha un desconeixement important dels drets humans i de la cultura de drets en general. I aquesta manca d'informació sobre els propis drets, afecta sobretot a alguns sectors de la població, com per exemple les persones migrants o altres col·lectius en situació de vulnerabilitat. Davant d'aquesta situació, és necessari facilitar i posar a l'abast informació adaptada, clara i comprensible sobre els drets, fent especial atenció als serveis que atenen a persones migrants i oferir serveis i mediació a persones amb un bagatge cultural divers. En aquest sentit, cal donar a conèixer la normativa local que dona cobertura als drets, sobretot pel que fa a la població més vulnerable.

- **Promoure instruments municipals concrets per fomentar els drets**

És imprescindible enfortir aquells mecanismes concrets municipals que facilitin l'accés, l'exercici i la garantia de drets com:

- promoure l'empadronament universal
- potenciar la sindicatura de greuges
- reclamar més competències legals des de l'àmbit local per tal de poder garantir els drets.

- **Reduir l'escletxa digital**

És necessari assegurar que la informació arribi a tothom, i això vol dir atendre la diversitat poblacional i les diferents habilitats i capacitat d'accés i ús de l'entorn digital. Per això és indispensable assegurar tant canals no digitalitzats per a tothom, com canals digitals fàcils i accessibles.

- **Punts d'assessorament sobre drets humans**

Generar punts específics d'assessorament i/o explicació de drets on les persones puguin anar a informar-se, demanar orientació, etc. sobre els drets humans. La idea seria agafar com a model una experiència d'èxit com són els "punt lila" i adaptar-la per informar, orientar i sensibilitzar sobre la cultura de drets.

- **Generar referents comunitaris sobre drets**

Crear referents en la comunitat, per diferents àmbits o temàtiques, per tal de divulgar la cultura ciutadana de defensa de drets, informar i empoderar, etc.

- **Promoure accions de sensibilització que connectin amb l'interès de la població**

Es parteix de la constatació que moltes de les estratègies de sensibilització utilitzades són poc efectives i, sovint, part d'aquesta falta d'efectivitat es deu a que aquestes estratègies no connecten amb allò que interessa a les persones a les que s'adrecen. Per això es proposa que es dissenyin accions de sensibilització i formacions que connectin de manera directa amb allò que interessa i preocupa la població. Això demana un bon coneixement de la situació i les necessitats de les diferents comunitats i col·lectius i només es pot aconseguir a través d'una diagnosi prèvia.

- **Potenciar espais de participació més diversos**

Fomentar els espais de participació ciutadana, sobretot mirant de fer-hi partícips aquelles persones que normalment queden al marge d'espais de decisió en relació a drets. És responsabilitat de l'ajuntament obrir nous espais per reunir-se i participar. Alhora, el fet de fomentar espais compartits, comunitaris i de participació és una mesura per tal d'apropar comunitats diferents i promoure el coneixement i el respecte mutu.

- **Crear un mapa d'agents**

Treballar un mapa del conjunt d'agents, entitats i serveis que treballen en l'àmbit dels drets per tenir clar qui ho treballa, en quins àmbits ho treballa i com ho treballa, i que pugui servir de base per poder pensar possibles col·laboracions i aliances.

- **Promoure aliances i plans conjunts entre agents i entitats**

Generar col·laboracions i aliances entre els diferents agents que treballen a l'entorn de la cultura de drets. Es tracta de sumar esforços per desenvolupar noves estratègies que impliquin agents diversos. Per una banda, es podrien

impulsar plans de sensibilització en drets humans compartits entre les entitats. Per altra banda, es podria fer un pas més i generar espais de treball més estables que permetin processos, aliances i bones pràctiques compartides.

- **La cultura com a eina de promoció de la cultura de drets**

Fomentar l'art i la cultura com a eina de sensibilització i reconeixement de col·lectius diversos. Es proposa explorar aliances i estratègies de col·laboració amb el món de la cultura (festivals de cinema, de música, creació artística...) que permetin, mitjançant les diverses expressions artístiques i culturals, donar a conèixer els drets i promoure la cultura de defensa dels drets.

- **Accions formatives i de sensibilització amb el conjunt de la comunitat educativa**

Dur a terme accions formatives i de sensibilització sobre la cultura ciutadana de defensa de drets en l'àmbit escolar, que permet arribar a la màxima diversitat de població, treballant amb el conjunt de la comunitat educativa. És a dir, no centrar les activitats exclusivament en l'alumnat, sinó fer també accions de formació adreçades a les famílies, el professorat i resta de professionals que treballen als centres, etc. Un bon exemple de les possibilitats d'aquesta estratègia és treballar-ho des del programa aprenentatge i servei (APS), que es podria replicar i enfortir.

- **Formació sobre drets a través d'entitats**

Fomentar la formació entorn a l'accés i l'exercici de drets d'una forma transversal a través de més participació de les entitats especialitzades i el foment d'estructures comunitàries.

- **Espaiar els terminis de les subvencions a entitats**

Modificar les subvencions anuals per un model a més llarg termini per tal que les entitats puguin treballar amb més temps i, per tant, amb més qualitat i previsió.

- **Elaborar una eina d'autodiagnosi personal en relació als drets**

Per tal de poder conèixer quina és la situació de cada persona en relació als propis drets es proposa, seguint una experiència desenvolupada a França, generar un portal web, o alguna altra eina similar, on qualsevol persona pugui posar les seves característiques i situació personal i l'eina et retorni una diagnosi dels drets que té cadascú, en quina situació es troben, etc. Podria ser una eina important d'autoconeixement i de sensibilització en primera persona sobre l'estat dels drets humans a la ciutat.

- **Cercar experiències d'èxit i replicar-les amb les adaptacions necessàries.**

A l'hora de pensar estratègies per promoure la cultura ciutadana de defensa de drets es proposa fer una tasca activa de cercar experiències i bones pràctiques que s'hagin desenvolupat per extreure'n elements que pugin ser replicables. La idea seria aprofitar el coneixement i l'experiència ja existents per generar noves iniciatives en l'àmbit de la ciutat de Barcelona.

3.4 Responsabilitat social i corporativa

La Taula es va iniciar amb unes ponències de context a càrrec de

- M.Àngels Benítez, PIMEC
- Alys Samson, ODHE (Observatori de Drets Humans i Empreses)
- Esther Caballé, CCOO

Elements clau per a la reflexió apuntats a les ponències

- L'empresa és un espai de responsabilitat social i es reconeix els drets socials com una font d'inspiració pel progrés social.
- El respecte als drets humans ha d'acompanyar els canvis profunds que estan vivint les empreses (transició digital, transició, verda, blava, etc.) i s'ha de fer amb independència de la mida de l'empresa.
- Cal avançar cap a escenaris de responsabilitat però calen eines de suport sobre tot per les empreses més petites.
- Els drets humans poden ser una eina transversal que ajudi als canvis que han fer les empreses.
- Cal promoure un capitalisme inclusiu que englobi molts reptes i impulsi accions en llenguatge ODS que vagin més enllà del tema econòmic.
- La resposta als drets humans és una responsabilitat compartida.
- La democràcia del treball implica que el marc de relacions laborals sigui democràtic i en aquest sentit la participació sindical és fonamental.
- Cal definir clarament que el tipus de treball que es vol promoure és un tipus de treball digne, amb justícia de gènere, climàtica, etc. Definir bé el concepte de treball digne pot ajudar a establir mecanismes de control.
- Cal definir millor el concepte de diàleg social, per poder fer front a les situacions de precarietat, etc. En aquest sentit calen mecanismes de concertació social.
- Cal preservar la llibertat d'expressió, ja que sense aquesta llibertat no es poden defensar els altres drets.
- Cal garantir la coherència de les polítiques públiques. Això implica tenir una mirada cap a dins però mirant també quin impacte té cap a fora.
- Cal introduir mecanismes de seguiment de les clàusules socials en l'execució dels contractes. Sovint es tenen en compte en la licitació, però després no es fa seguiment.

- Cal habilitar mecanismes de governança com ara dotar de més recursos la inspecció de treball, impulsar mesures de treball amb els agents socials, i preveure mecanismes de seguiment jurídic, qualitatius i quantitatius.
- Cal estar atent i denunciar empreses nacionals que vulneren drets humans en altres parts del món.
- Cal evitar que les administracions públiques treballin amb empreses que vulneren els drets humans en altres zones del món.
- Calen mecanismes per poder saber la traçabilitat dels productes que consumim i saber com s'han produït.

Aportacions dels i les participants

- **Model econòmic alternatiu**

Impulsar un model de desenvolupament econòmic que inclogui els drets humans

- **Normativa internacional**

Fer seguiment de les normatives internacionals i vetllar perquè l'ajuntament compleixi amb el dret intencional. Caldria ampliar el marc normatiu i vincular avenços en la compra pública

- **Promoció de la RSC**

Promocionar polítiques públiques en matèria de RSC i, per exemple, donar visibilitat a bones pràctiques i casos d'èxit empresarial

- **Col·lectius vulnerables**

Donar visibilitat a l'economia submergida i tenir en compte que hi ha sectors molt vulnerables a la ciutat i molt precaris. Cal que la carta de drets humans protegeixi aquests sectors.

- **Revisió de la carta**

Cal revisar la carta en clau de llenguatge inclusiu i amb perspectiva de gènere.

- **Contractació pública**

Cal promoure una contractació pública amb perspectiva de drets humans (feminista, antiracista,...). Per això cal transparència en la compra i contractació

pública, així com afegir una clàusula extraterritorial que permeti que la compra pública sigui un mecanisme de salvaguarda dels drets humans a qualsevol àmbit territorial.

- **Transparència de l'impacte de l'acció corporativa**

Cal millorar la transparència de quin és l'impacte de l'acció corporativa i per això es necessari millorar la legislació i en aquest sentit tot i que l'ajuntament no sigui competent pot impulsar-ho.

- **Informació al ciutadà**

La ciutadania té dret a que amb diners públics no es financin activitats que vulneren els drets humans, així com tenir informació sobre com actuen les empreses. Per això l'ajuntament hauria d'informar sobre quines son les empreses que infringeixen la Carta de manera que la ciutadania pogués fer un consum més conscient.

- **Sensibilitzar**

Cal sensibilitzar i formar sobre els drets humans i la protecció dels drets a les empreses i organitzacions. També incloure elements extraterritorials sobre els drets humans. A més de conciliació també afegir el terme corresponsabilitat i mesures, efectes i exemples.

